

ЛЕСОТЕХНИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ София п.ког. 1797 тел.: 91-907 факс: 62 23 30
Регистрационен индекс и дата 7351/8, XI. 16.

Лесотехнически университет Ф-т по Ветеринарна медицина Вх. № 60 СОФИЯ 8.11.16.

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д-р Атanas Аданев Илчев, катедра „Морфология, физиология и хранене на животните“ при Аграрен факултет на Тракийски университет – Стара Загора.

Относно: конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ по научна специалност „Хранене на селскостопанските животни и технология на фуражите“, област на висше образование 6. „Аграрни науки и ветеринарна медицина“, професионално направление 6.3 „Животновъдство“.

В конкурса за професор, обявен в Държавен вестник, бр. 58/26.07.2016 г. и в сайта на Лесотехническият университет за нуждите на катедра „Животновъдни науки“ към факултет „Ветеринарна медицина“, като кандидат участва доц. д-р Запрянка Николаева Шиндарска.

1. Кратки биографични данни:

Доц. д-р Запрянка Николаева Шиндарска е родена на 16.05.1956 год. в гр. Първомай. Средно образование завършва през 1974 год., а висше - през 1979 год. във ВИЗВМ град Стара Загора със специалност „Зооинженерство“. След завършване на висшето си образование започва работа като научен сътрудник в НИИГО гр. Стара Загора. От 1981 до 1984 год. е докторант в ИЖН гр. Костинброд, а след това работи като научен сътрудник (1984-1996 год.) и старши научен сътрудник (1996-2003 год.) в същия институт. От 2003 год. до момента е доцент във ФВМ на ЛТУ гр. София.

Образователната и научна степен „доктор“ придобива през 1988 г., когато защитава дисертация на тема: „Влияние на различното енергийно и протеиново равнище на дажбата върху отлагането на протеин и мазнини в трупа на угоявани агнета“.

Доц. д-р Шиндарска притежава отлична професионална подготовка за което освен представените научни трудове свидетелстват и проведените краткосрочни специализации във Всесъюзния институт по животновъдство Москва (1982г.), Висш институт по зоотехния и ветеринарна медицина, Краков, Полша (1984 г.) и Институт по месото, гр. Колумбах, Германия (1991 г.).

Доц. Шиндарска притежава и значителни административни умения. Тя е секретар на Атестационната комисия към ФВМ на ЛТУ и номиниран експерт в Агенцията по акредитация, заместник председател е на секция „Животновъдство и ветеринарна медицина“ към Съюза на учените в България, член е на редколегията на сп. Животновъдни науки и сп. Животновъдство Вг, осъществява активна преподавателска дейност в различни курсове по професионална квалификация и др. Владее английски и руски езици.

2. Общо описание на представените материали

В конкурса за получаване на академична длъжност „професор“, доц. д-р Запрянка Шиндарска представя общо 70 научни труда от които 60 броя научни публикации (при изискване 30), 2 броя учебници, 4 броя помагала с учебно-приложен характер и 4 броя научно-популярни статии.

Публикациите могат да бъдат класифицирани както следва:

Публикации	Общо, бр.	В конкурса за професор, бр.
По вид:		
- Публикации в научни списания	70	41
- Публикации в сборници от научни форуми	36	19
- Научнопопулярни публикации	19	4
По важност:		
- Статии в списания с ИФ*	11	8
- Пленарни доклади	-	-
- Статии в списания без ИФ	95	33
- Доклади в сборници от научни форуми	36	19
Място на публикуване:		
- Статии в реферирани български и чужди списания	106	40
- Статии в нереферирани списания	6	6
- Публикации в сборници от межд. научни форуми	21	9
- Публикации в сборници от нац. н. конференции, сесии и семинари	13	10
- Публикации в научни трудове на университети и институти	4	1
Език на който са публикувани:		
- На български език	66	37
- На чужд език	40	23
Брой на съавторите:		
- Самостоятелни	10	0
- С един съавтор	18	6
- С двама съавтори	36	22
- С трима и повече съавтори	43	32

*Общият ИФ е 12,812

3. Отражение на научните публикации на кандидата в литературата (цитирания)

- Общо – 116 цитирания;
- В реферирани списания и сборници от научни форуми – 84 бр.;
- В учебни помагала, монографии, дисертации и др. – 32 бр.

Осемнадесет от цитиранията в чужди списания са с импакт фактор, като общата му стойност е 15,294.

4. Обща характеристика на дейността на кандидата

4.1. Учебно-педагогическа дейност

Кандидатът за професор Запрянка Шиндарска работи като доцент в ФВМ на ЛТУ повече от 13 години. През това време тя се е изградила като високо ерудиран, компетентен и уважаван преподавател с богат педагогически, организационен и изследователски опит.

За настоящия конкурс е представила справка за разработени 3 учебни програми на които е и титуляр – „Хранене и агрономия“, „Качество и безопасност на фуражите и храните за животни“ и „Основи на хранене на дивеча“. Две от дисциплините се водят и на английски език. Доц. Шиндарска е водила редица курсове организирани в ЛТУ като „Защита и хуманно отношение при отглеждане и използване на селскостопанските животни“, „Защита и хуманно отношение към животните отглеждани в приюти, хотели и зоомагазини“ и др. Годишната и натовареност през последните няколко учебни години варира между 450 и 525 часа.

Освен пряката си работа като доцент във ФВМ на Лесотехническия университет тя е изнесла над 300 часа лекции в други висши училища, организации и фирми. Участвала е в 2 международни, 10 национални и 5 научноизследователски проекта на ЛТУ, в създаване на нови магистърски специалности, в създаване и оборудване на учебни и научни лаборатории и в 15 акредитационни процедури. Ръководител е на двама докторанти единият от които е пред защита.

4.2. Научна и научноприложна дейност

Доц. д-р Запрянка Шиндарска е участвала в 13 научни проекта на три от които е била ръководител. Има публикувани общо 127 статии с 60 от които участва в настоящия конкурс.

4.3. Внедрителска дейност - няма.

4.4. Приноси

Основните направления в научноизследователската дейност на кандидата за професор могат да бъдат обобщени в следните направления:

4.4.1. Използване на фуражни добавки в животновъдството.

В направлението са включени разработки свързани с изхранването на пробиотици (15 статии), дрождиеви препарати (3 статии) и органоминерали (3 статии).

Резултатите от проведените експерименти показват, че:

- При агнетата за угояване пробиотиците Ентеросан, Yea Sacc, Lacto Sacc и растителния екстракт ХТРАКТ оказват положително влияние върху продуктивните и кланични показатели, върху ферментационните процеси в предстомашията, дизахаридната активност в чревната мукоза (8,) и ензимните активности на черния дроб (труд № 9);

- При хранене на телета през млечния период и непосредствено след отбиване пробиотиците Ентеросан и Лактина влияят положително върху живата маса и дневния прираст на животните, консумацията и оползотворяването на фуражите и здравословното им състояние (трудовете № 23 и 54). Установени са положителни промени и в биохимичните показатели на кръвта, както и значително намаляване броя на патогенните микроорганизми във фекалиите на животните;

- Експериментите проведени с птици показват, че използването на пробиотици повишава живата маса и намалява разхода на фураж за единица прираст при пилета бройлери (труд № 30), променя някои от хематологичните и биохимичните показатели на кръвта при патета мюлари и подобрява качеството на черния им дроб (труд № 25), оказва положително влияние върху тегловното развитие, прираста, оползотворяването на фуража и качеството на месото на фазани (трудове № № 29, 46 и 53);

- Използването на дрождиени препарати (БиоПро-1) при отбити женски агнета увеличава прираста и подобрява оползотворяването на фуража (труд № 12) а при разплодни кочове оказва положително влияние върху качествените показатели на спермата (труд № 11);

- Включването на органоминерали в храната на телета (Cr-picolinate) по време на млечния им период променя някои от основни плазмените метаболити, но не оказва влияние върху оползотворяването на фуража и равновесието между микроорганизмите населяващи храносмилателния им апарат (трудове № № 17, 17а и 22);

- Използването на високи дози железен сулфат и железен метионат (300 ppm) при пилета бройлери не води до нежелани клинични симптоми или патоморфологични промени във вътрешните органи и нивата на хемоглобин в кръвта. При останалите контролирани показатели (жива маса, брой левкоцити, общ белтък и съдържание на Fe в черния дроб) са установени по-високи стойности при групите с железен метионат в сравнение с тези с железен сулфат (50, 52).

Приноси с оригинален и научно-приложен характер.

4.4.2. Проучване на състава, хранителната стойност, смилаемостта и продуктивното действие на традиционни за нашата страна фуражни източници.

В това направление са публикувани 10 разработки.

- Определена е енергийната и протеинова хранителност на зърнени фуражи (овес, ечемик, тритикале, бакла и грах) и на протеинови концентрирани фуражи (пшенични трици, слънчогледов и соев шрот и рибено брашно) по новите системи за оценка на енергията и протеина за преживни животни. Посочени са конкретни стойности на отделните хранителни показатели и е направено сравнение с данните публикувани в литературни източници у нас (трудове № 16 и 15);

- Проучен е биологичния и икономическия ефект от равнището на ПСЧ и източника на протеин в дажбите на женски агнета за разплод (труд № 13);

- Проследен е ефекта от нивото и източника на протеин в комбинираните фуражи на агнета за угояване (трудове № № 10, 14 и 24);

- Установени са коефициентите на смилаемост на хранителните вещества и е направен баланс на азота на дажби за агнета с различни източници и нива на протеин в тях (труд № 26);

- Установена е разградимостта на протеина и енергийната и протеиновата хранителност на ливадно и люцерново сено прибрани в различна фаза на вегетация и на люцернов и царевичен силаж. Посочени са конкретни хранителни стойности на изследваните фуражи (труд № 3);

- Проучен е ефекта от начина на консервиране на тревен фураж (сено, силаж, сенаж) върху продуктивните показатели на угоявани агнета (труд № 5);

- Установена е енергийната и протеиновата хранителност и разградимостта на протеина на дехидратирана люцерна и сено от пролетен и зимен грах в различни фази на вегетация (труд № 4).

Приноси с научно-приложен характер.

4.4.3. Проучване на състава и хранителната стойност на нови и нетрадиционни фуражни източници за хранене на животните при което:

- Проучен е състава и хранителната стойност на земна ябълка (труд № 19) и зелена маса и силаж приготвен от сладка царевица (труд № 36);
- Установен е съставът и хранителната стойност на фъстъчено сено и шушулки, слама и шушулки от фасул и зелена маса и шушулки от грах. Изчислена е енергийната и протеинова хранителност на посочените фуражи. Направена е препоръка на възможностите за използване при различни видове и категории преживни животни (труд № 2) .

Приноси с оригинален и научно-приложен характер.

4.4.4. Хранене, репродукция и здраве.

В това направление са представени 6 научни публикации при които:

- Проучена е връзката между възрастта на първо отелване и млечната продуктивност в две стада крави от Холщайн-фризийска порода (труд № 56);
- Установена е връзката между продължителността на репродуктивния период и периода на лактация, продължителността на лактацията и броя на осеменяванията за заплождане, продължителността на лактацията и сервис периода и др. (труд № 57);
- Проучена е връзката между репродуктивни и продуктивни показатели при млечни крави на различна лактация поставени при еднакви технологични условия на хранене и отглеждане. Установено е че при увеличаване на лактационния период над оптимално приетия се увеличава броя на осеменяванията за заплождане, повишава се възрастта на отелване и се удължават сервис и калвинг периодите (59);
- Направен е обзор на биологичната активност и възможностите за приложение на куркума в клиничното хранене на животните (труд № 27);
- Посочени са причините, симптомите на заболяване и възможностите за профилактика и лечение на високопродуктивни крави от кетоза (28) и родилна пареза (труд № 34).

Приноси с научно-приложен характер.

4.4.5. Влияние на сезона, породата и системите на отглеждане върху биологичните и хематологични показатели при овце и телета.

- Определена е динамиката на броя на еритроцитите в кръвта на овце в зависимост от породната принадлежност и годишния сезон (трудове № № 20 и 21);
- Чрез дисперсионен анализ е направена оценка на влиянието на сезона и системите на отглеждане върху растежните показатели на телета за угодяване (труд № 31);

Приноси с научен характер

4.4.6. Други:

- Проучени и анализирани са статистически данни за състоянието на млечното говедовъдство в България за периода 2002-2012 година (51);
- Направен е тематичен обзор на Европейското, Българското и Гръцкото законодателства във връзка с "Безопасност на храните и фуражите за животни" (труд № 55);
- Посочени са законовите разпоредби на Република България относно качеството и безопасността на храните и добавките, използвани в говедовъдството (труд № 58);
- Направен е подробен преглед и анализ на състоянието, тенденциите и развитието на естествените ливади и пасища в България и са посочени конкретни препоръки за подобряване на ботаническия състав, продуктивността и хранителната стойност (труд № 60);
- Установено е, че силажирането като метод за съхранение на фуражите осигурява бързо и безопасно обезвреждане на силажираната маса от евентуално наличие на патогенни микроорганизми (труд № 44);
- Описана е технология за производство на биогаз с използване на захарното цвекло като биоенергиен източник (труд № 37).

4.4.7. Оценка на потенциалните възможности на различни енергийни култури като субстрати за производство на биогаз.

- Проучен е химичния състав и е направена сравнителна екологична оценка на различни видове растителни суровини (няколко вида цвекла, няколко вида *Rauwolfia*, царевица, царевичен силаж, листен силаж и др.), органични торове, отпадъчни води и утайки и комбинации между тях с цел намиране на най-подходящите субстрати за оптимално производство на биогаз (трудове № № 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48 и 49).

Изследванията са с научно-приложен характер, а някои, и с елементи на оригиналност.

5. Критични бележки:

- В труд № 56 е направена връзка само между възраст на първо отелване и млечна продуктивност без да се анализират останалите фактори оказващи влияние в/у млечната продуктивност като хранене, технология на отглеждане, подготовката на женските телета и юници за разплод и др.;
- В някои от опитните постановки (например в труд № 11) броя на включените в опита животни е много малък;
- Статиите посочени в т.4.4.7. нямат пряко отношение към настоящия конкурс (с изключение на извършения химичен анализ на различните видове растителни суровини, който може да бъде използван като информация при храненето на животните със съответната суровина).

6. Лични впечатления:

Познавам доц.д-р Шиндарска още като студентка. В последствие като научни работници работим в едно научно направление „Хранене на с.с. животни и технология на фуражите“. Това ми дава основание да преценя по-отблизо нейната научна и преподавателска дейност. Доц. Шиндарска проявява

постоянство и педантичност в изследователската си и преподавателска дейност. Тя е коректен и отзивчив колега със задълбочени познания в областта на храненето на животните и по-конкретно в храненето на преживни животни. Преподаването и във ФВМ я е насочило към задълбочаване на изследователските и интереси към профилактиката на продуктивните животни, както и към качеството и безопасността на храните.

7. Заключение:

Представените материали по конкурса за академичната длъжност „професор“ напълно отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение. Научните изследвания на доц. Шиндарска са насочени към решаване на важни практически проблеми и могат да намерят пряко приложение в животновъдството. Наукометричните показатели - големият брой научни публикации в международни издания, съвременните и с високо качество научни изследвания, броят на цитиранията на научните статии в наши и в чужди научни списания, високият импакт фактор от научните трудове и цитиранията, надхвърлят значително препоръчителните критерии за придобиване на академичната длъжност „професор“. Затова с пълна убеденост давам **положителна** оценка на цялостната преподавателска, научно-изследователска и публикационна дейност на доц. д-р Запрянка Шиндарска и предлагам на членовете на почитаемото Научно жури, както и на членовете на ФС при ФВМ на ЛТУ да гласуват положително за избирането на доц. Шиндарска за академичната длъжност „професор“ по научната специалност „Хранене на селскостопанските животни и технология на фуражите“.

02.11.2016 год.
гр. Стара Загора

Рецензент:..
/проф. д-р Атanas Илчев/